

ÜRES HASSAL ÉNEKELNI?

■ Heroikus marginalitás – talán így foglalható össze leginkább tömören a modern művészszerp, a piedesztálra helyezett, ám a gazdasági tranzakciók viszonyrendszerétől egyazon gesztussal aszkétaként el is szigetelt kívülálló, a mindenkori *outsider* státusa. Habár egyszerre kitüntetett és kizáróított, „lengye lény a költő és szárnyas és szent” már Platónnál. Akinek szeráfi alakjára nézve mintha sértés lenne, ha munkájáért fizetés vagy bér járna és nem csupán „tiszteletdíj”, *honorarium*. De mi volna, ha a művész, például a költő többé nem éhez, hanem egyenesen milliomos lenne? – teszi fel a kérdést William Kremer, a *BBC News Magazine* munkatársa. Apropója pedig a tejjel-mézszel folyó Egyesült Arab Emírségek nevezetes Abu Dhabi TV-jének egyik különös és rendkívül népszerű műsora, a *Million's Poet* (Milliók költője), amelyet hétről hétre az egész arab világ figyelemmel kísér. A tehetségkutató műsorban a versenyzőknek a beduin költészet hagyományos versformájában, *nabatiban* improvizált alkotásaikat kell a helyszíni közönség és mintegy hetvenmillió tévéző előtt előadniuk. Az SMS-szavazatokon alapuló kiszavazós játék, a népszerű amerikai tévés formátum ez esetben nem az amerikanizálódás eszköze, hanem a hagyományos, helyi kultúra megjelenítésére szolgál – legalábbis Cynthia Schneider *The Surprising Spread of Idol TV* című TED-előadásának értékelése alapján, amelyben „a valóságot végül is megváltoztató valóságshow-kat” a lokalitás megőrzésének módzataiként és egyszeresmind a nyugati típusú

demokratizálódás lágy eszközeiként is méltatja ravaszul.

Az idén hatodik évadánál tartó műsor legújabb győztese, a huszonhét éves Szaif al-Manszúri honoráriuma, illetve nyerevénye 1,3 millió dollár, amely nagyságrendileg csupán az 1,2 millió dolláros irodalmi Nobel-díjhoz mérhető. Az összeg nagysága a költéssel és a költőkkel kapcsolatos előfeltevéseinket és elvárásainkat alaposan próbára teszi – jelzi a cikkíró, William Kremer is. A költészet ugyanis hagyományosan a tömegszórakoztató ipar, a *show business* ellentétének számít, amely utóbbi az ideálok nevében, az örök kívülálló, idegen pozíciójából gyakorolt kultúrákritika és az egyéni másság helyett sokkal inkább a napfényes jelen apológiáját, tömegkultúráját forgalmazza és legitimálja. Popsztárok és filmszínészek, sőt, akár politikusok esetében is bocsánatos bűn tehát, ha meggazdagodnak, míg a költővel szemben legalábbis hallgatólagos elvárásunk, és a hitelesség valamiféle bizonyítéka, hogy karkai *Hungerkünstler*, éhez, legyen. Nem beszélve arról, hogy még a képzőművészéhez képest is a költő alkotása immateriális, és így nehezebben áruvá tehető. A vers több helyen egyszerre ott lehet a maga „eredetijében”, és így bárki tulajdona, aki olvasni tud – a költők nagy szerencsétlenségére és a mi még nagyobb szerencsénk. (William Kremer: *Is it possible to be a millionaire poet?* *BBC News Magazine*, 2014. május 30.)

R. L.